

Günün en geç saatlerinde çıkar Halk Gazetesi

Sahibi ve Umum Neşriyat Müdürü
hakki tarık us
Basıldığı yer:
VAKIT MATBAASI
Ankara caddesi VAKIT Yurdu

25
İLKTEŞİRİN 1942
PAZAR

Numara: 1129 Sene: 4
Tel: 23872 Posta kutusu 53

Bu Akşam

Hind Okyanusunda Mevsim sonu geldi

Yazan: SADRI ERTEM

KUVVETLİ bir İngiliz filosunun uçak gemileri ile birlikte Hind Okyanusunda harekete geçtiği bildirilmektedir. Hind Okyanusunda harekete geçen bu kuvvetin filonun hareketi ile nisandanberi devam eden mevsim rüzgarları ve mevsim yağmurlarının kesildiği arasında bir münasebet vardır. Mevsim yağmurlarının bilhassa Birmayada yapılacak askeri hareketler bakımından çok ehemmiyeti vardır.

Nisandan teşrin nihayetlerine kadar devam eden mevsim rüzgarları bu münasebati hareket edilemez bir hale koyarlar. Yılda 12 metre yağmur olan bir sahanın yağmur mevsiminde ne müthiş bir manzara arzeder, cegini anlatmaya lüzum yoktur. Yağmur mevsimi Birmayaya ile Hindistan arasında adeta bir set vazifesini görmüştür. Şimdi yağmur mevsimi geçtiği için her iki tarafta yeni hareketler için hazırlıklar başlamıştır. Hindistan kumandanı Vavel Birmayada yapılacak askeri hareketler hakkında kumandanlarla istişarelerde bulunmuştur. Japonya için de Birmayada başlayacak hareketler ehemmiyetli bir mahiyet arzettiğidir. İngilizlere için Birmayada taarruza geçmek ve Birmayayı istidat etmek bir zarurettir. Bu taarruz Hindistanın üzerinde yapacağı tesir, Çin ne yapacağı yardım bakımından ehemmiyetlidir.

Birmayanın tekrar imparatorluğun emri altına geçmesi Çin mühim yardım yollarının yeniden mütefekiller eline geçmesini temin edecektir. Birmayanın sükutundanberi Çin harikle olan itibarını kaybetmiş gibidir.

Günde otuz bin tonluk malmeme nakliyatına tavassut eden Rangun limanının mütefekiller elinden çıkmış olması Çin zaviyesinden Singapurun kaybeden daha ehemmiyetli dir. Binaenaleyh bu sahada muvaffakiyetli bir hareket temin ederek Çin mütefekillerin yardımından istifade ettirmesi uzakışık harbinin gayelerinden biridir.

Mütefekiller bu sahada taarruza geçmek mecburiyetinde oldukları gibi, Japonya da bu sahada sağlam bir surette müdafada kalmak mecburiyetindedir. Japonya harp başladığı zaman nisf kutru üç bin kilometre olan bir daire resmeden bir nevu idi. yet araziyordu. Bugün Japonya bu, na ilave olarak nisf kutru beş bin kilometre olan bir sahaya hâkim bulunmaktadır. Buna bir de Asyada üç milyon kilometre murabbaına yaklaştan geniş toprakları da ilave etmek gerektir.

Japonya bu geniş sahalarda harbi uzun müddet devam ettirmek için ila zım olan membalara elkoymuştur. Bu sahalardan elde ettiği ham maddeler ve gıda maddeleri Japonyanın harbe tahammülünü arttırmıştır. Fakat aynı zamanda da bu kadar geniş topraklar ve denizler içinde kuvvetlerini fazla miktarda taksime mecbur olmuştur.

Çinde vaziyeti olduğu gibi tutmak la beraber Çin topraklarında üşleyen Amerikan tayyarelerinin hücumlarından kendini kurtaramamıştır. A. Hsiyen adalarından gelen hücumlar da zaman zaman Japonyayı zedelemiştir. Yeni Gine'de ise Japonya artık müdafaa vaziyetine geçmiştir. Bu sahada Amerikan sila basıncı hissedilmektedir. Japonların karşısına Birmayaya cephesi e. hemmiyetli deniz zayıflığından, uçak gemisi kaybeden sonra gelmektedir.

Mısır harbi şiddetle devam ediyor

İtalyanlar İngiliz zırhlı kuvvetlerinin ağır kayıplara uğradığını söylüyor

Mısır çölündeki İngiliz umumî karargahından: 25 (A.A.)

İngiliz ve Amerikan hava kuvvetleri düşman uçaklarını Mısır çölü zorlarken sekizinci İngiliz ordusunun Leiki de kağı olan taarruz hareketi inkişaf etmektedir. Büyük kuvvetlerin toplanması suretile Elale, meyn hattına karşı yapılan taarruz cuma sabahı gün doğarken başlamıştır. Birleşik Amerikan Mısır-laki umumî karargahı, Amerikan hava kuvvetleriyle tank ordusunun çarpışmaya istisrak ettiğini bildirmektedir. İngiliz deniz kuvvetleri pece Marsa Matruh yakınındaki düşman kıyı müdafa mevzilerine taarruz etmişlerdir. Bu taarruz esnasında bir İngiliz gemisi mihver hava kuvvetleri tarafından sath ve pek hafif hasara uğramıştır.

Bütün düşman hava alanları, son 10 gün zarfında yapılan şiddetli hava baskılarından tamamille ezilmiş ve harap olmuştur.

Bazı ajanslara göre Alman kumandanlığı, yalnız birleşik milletler tarafından yapılan cephe taarruzundan dolayı değil, aynı zamanda, fevkalade seyyar ve hareket kabiliyeti

İngiliz kuvvetlerinin tehdidi yüzünden mihver muvasala yollarının muhtemel olarak kesilebilmesi endişesi çok meşgul görülmektedir. Seyyar İngiliz kuvvetlerinin hareketsiz kalmadıkları, çözü kuyatıkları ve düşman gerilerine uz etkileri söylenmektedir.

Bundan başka, meşfik hava kuvvetleri, yalnız Daba, Fuka, Sidi Haneys ve Meşfik'deki düşman hava sahalarına taarruza kalmamış Marsa Matruh, Tobruk ve Bengazi limanlarındaki malmeme ve ikmal merkezlerini de bombalamıştır.

Bu arada başka mütefekiller bomba uçakları Navarin körfezine ve denizdeki düşman gemi kafilelerine taarruz etmişlerdir.

Büyük sayıda malmeme gemisi kayıplarına rağmen mihver kuvvetleri nin elan muazzam bir nisbette olduğu sanılmaktadır. Bu kuvvetlerin, iki Alman ve iki İngiliz zırhlı tümeniyle motorlu bir Alman tümeni, 164 üncü Alman piyade tümeni ve teçhizatı tam olmayan takriben altı İtalyan piyade tümeninden ibaret olduğu söyleniyor. Alman Afrika ordusu iyi teçhiz edilmiş ve seçkin askerlerden

teskil olunmuştur. 164 üncü Alman piyade tümeni yaz mevsiminin ortasına kadar Griddle bulunuyordu. İtalyan zırhlı kitaları Arrietta ve Litario tümenleridir. İtalyan piyade kuvvetleri de Brescia, Pavia, Trento, Bulonya, Pistoia, Folgore tümenleriyle başka bir tümenenden müteekkildir.

Sekizinci İngiliz ordusunun taarruzu, ortasark başkomutanlığının general Aleksandra tevdiinden üç ay ve mareşal Rommelin Elalemeine karşı giriştiği son taarruzdan yedi hafta sonra başlamış bulunmaktadır. Mareşal Rommelin halen Mısırda olup olmadığı bilinmemektedir. Mareşalin son defa Berlinde Hitlerle görüşmesinden sonra, mihverin İskenderiye ve Süveyş karşı yeni bir baskına hazırladığı sanılmaktadır. Alman bütün haberler bir mihver taarruzunun hazırlandığını göstermekte bulunmaktadır.

Sekizinci İngiliz ordusu son günlerde, uçak, tank ve başka Amerikan harp malmemesi olarak çok önemli takviyeler almıştır. İngiliz hava kuvvetleri Afrika göklerinin hakimiyetini muhafaza etmektedir.

İTALYAN TEBLİĞİNE GÖRE
Roma, 25 (A.A.) — İtalyan orduları umumî karargahının 822 numaralı tebliği:

Düşman şiddetli bir topçu hazırlığından sonra kudretli zırhlı ve piyade kuvvetleriyle Elalemeine cephesinin şimal ve cenup kesimlerinde taarruza geçmiştir. Her tarafta püskürtülen düşman, bilhassa zırhlı vasıtalar bakımından ağır kayıplara uğramış ve şimdiye kadar 47 tank tahrir olunmuştur. Muharebe devam etmektedir.

İngiliz hava kuvvetleri çok büyük teşkillele kara hareketlerini desteklemek için müdahale etmiş de her tarafta mihver hava kuvvetleri tarafından önlenmiş ve alevler içinde 15 düşman uçağı düşürülmüştür. Hava karşıkoyma ateşleriyle isabet alan başka 4 düşman uçağı da yere düşmüş ve parçalanmıştır.

Doğu Akdenizde bir İngiliz kafilisine karşı yapılan taarruz sırasında uçaklarımızdan biri bir torpido muhribini torpillemiş ve batırmıştır.

Spekülatör tüccarlar

Piyasayı yükseltmek için fındık ticareti yapmağa başlamışlar

Fındık tarım ve satış kooperatifleri umumî müdürü Sadettin Ankaraya gitmiştir. Öğrendiğimize göre umumî müdür, bu sene 30 milyon kilodan fazla olacak fındık rekoitesinin ihracatı sonra artacağı tahmin edilen kısmının yağ istihsalı ve bütün Türkiye'de

Atatürk ihtifali

ölümünün dördüncü yılı münasebetiyle yapılacak ihtifal için program hazırlandı

Ebedi Şef Atatürk'ün ölüm gün ve saatine tesadüf eden 10 ikinciteğrin 1942 yılı günü saat 9.05 te bütün halkvelelerinde ve halkodalarında ihtifal toplantısı yapılacaktır.

Bu toplantı umumî için olmakla beraber, bilhassa o şehir ve kasabadaki en büyük mülkiye memuru başta olmak üzere, askeri makam amirleriyle, parti mensupları resmî ve hulusî teşkilatlar mensupları davet edilecektir.

Saat tam 9.05 de, toplantı idare eden zat Atatürk'ün o gün, o saatte öldüğünü kisa ve veciz bir ifadeyle anlatarak, hazır bulunanları ayakta beş dakika saygı susmasına davet edecektir. Bundan sonra bir hatip Atatürk'ün hayatı, memleket ve millet için yaptığı büyük hizmetler ve kahramanlıklar hakkında bir hitabede bulunacak ve bunu müteakip Milli Şef İsmet İnönü'nün beyannamesi okunacaktır.

Toplantı bu suretle bittikten sonra Atatürk'ün heykeline çelenkler konacaktır.

MEKTEPLERDE

O gün mekteplerde de ihtifaller yapılacaktır. Talebe ve öğretmenler mekteplerinin münasip bir yerinde toplanacaklar saygı susmasından sonra Atatürk'ün hayatı ve yaptığı ulu hizmetler anlatılacaktır.

RADYODA

10 ikinciteğrin 1942 günü Türkiye radyosu sabah neşriyatında ajans haberlerinden sonra (Aziz yurttaşları: Bugün Ebedi Şef Atatürk'ün ölümü.

nün dördüncü yıldönümüdür. Türkiye radyosu şimdi, o gün bu büyük acı dolayısıyla Milli Şef İsmet İnönü'nün büyük Türk milletine yaptığı beyannameyi okuyacak ve millet bu büyük elemine katılarak tazimen susacaktır) diyecek ve beyannameyi okuyacaktır.

ÖĞLE NEŞRİYATINDA:

Gene yalnız ajans haberlerini söyleyecek ve ajans haberlerini müteakip (Aziz yurttaşları, bugün Ebedi Şef Atatürk'ün ölümünün dördüncü yıldönümüdür. Türkiye radyosu şimdi, o gün bu büyük elemine katılarak tazimen susuyor) sözü ile neşriyatı tatil edecektir.

AKŞAM NEŞRİYATINDA:

Evvelâ ajans haberleri söyleyecek, müteakiben Atatürk'ün hayatı, şahsiyeti, memleket ve millet için yaptığı büyük hizmetleri ve Türk inkılabı hakkında yarım saatlik bir radyo gazetesini konuşması yapılarak: (Aziz yurttaşları: Bugün Ebedi Şef Atatürk'ün ölümünün dördüncü yıldönümüdür. Türkiye radyosu şimdi, o gün bu büyük acı dolayısıyla Milli Şef İsmet İnönü'nün Türk milletine yaptığı beyannameyi okuyacak ve müteakiben Aziz Atatürk'ün Cümhuriyetin onuncu yılında neçip milletimize yaptığı tarih hitabeyi kendi sesleriyle nakledecek, Türk milletinin bu büyük elemine katılarak tazimen susacaktır) diyecek ve evvelâ beyannameyi okuyup, müteakiben hitabeyi nakledecektir. Bugünkü konuşmalar müteakip yabaçat dillerle tekrarlanacaktır.

Ankara at yarışları

Ankara, 25 (Husus) — Bugünkü at koşularının neticesini bildiriyorum:

İkinci koşuda Ceylanteck birinci, Fozkurt ikinci gelmiştir. Ganyan 310, plâseler 125 ve 120 kuruştur.

Üçüncü koşuda Hızır birinci, Can ikinci geldiler. Ganyan 415, plâseler 155 ve 120 kuruş verdi.

Dördüncü koşuda Buket birinci, Demet ikinci geldi. Ganyan 100 kuruş verdi.

Beşinci koşuda Haspa birinci, İzzet ikinci geldi. Ganyan 535, plâseler 305 ve 185 kuruş verdi. Davalacio ve Vido koşturmadılar.

Hızır - Haspa çift baha 1 liraya mukabil 40 lira verdi.

Millî piyango biletlere

Millî piyangoonun 29 birinciteğrin fevkalade keşidesi biletlere fazla rabbet görmüş ve piyango müdürlüğünde bütün biletlere satılmıştır.

Halka bol ve ucuz balık

Belediye balığın bol bulunduğunu inayis aynına kadar halkın ucuz balık yemesini temin için teşebbüs lere girişmiştir.

Belediye şehrin muhtelif semtlerinde balık depoları vücutte getirecek, bol tutulan balıklar perde kende fiyatları artırmak endişesi ile denize dökmülmüş belediye tarafından bu depolara alınacak.

Belediyenin yapacağı bu teşebbüs sayesinde et fiyatları da düşecektir. Evvelki gün ve dün meza, bahada balık bolluğu yüzünden et fiyatları azalmış, fiyatlar mühim miktarda düşmüştür.

Balık depolarının ne şekilde kurulacağı tesbit etmek ve suretle faaliyete geçmek üzere, yarın belediye, belediye reis muavini Lütfi Aksoy başkanlığında altımda bir komisyon toplanarak bu durumu inceleyecektir.

Komisyon balıkçılar cemiyeti reisi, balık mütehasısları, mezba ha müdürü iştirak edecektir.

Balıkların bulundukları yerlerden depolara nakli için gereken mazot da belediye tarafından temin edilecektir.

Son bir iki gün içinde tutulan balıklardan 100 bin kilosu frigori fik vagonlarla Avrupaya ve kış men de Ankaraya gönderilmiştir.

Alman hususî tebliği

104 bin ton
Müttefik gemisi batırıldı

Berlin, 25 (A.A.) — Alman orduları başkomutanlığı hususî tebliği:

Alman denizaltılarının hareketlerini güçleştiren şiddetli sonbahar fırtınalarına rağmen, kuvvetler ko runmuş deniz kafileleriyle yapılan çarpışmalarda ve münferit hareketler sonunda denizaltılarımız şimali Atlantikte, Kanada kıyıları açıklarında, Trinidad yakınında Kongo berzahı ile Kap şehri önlerinde topyekün 104,000 tonlîto tutarımda 16 gemi ile bir düşman muhribi batırmışlardır. Bundan başka üç gemi ile başka bir düşman muhribi torpillerle hasara uğratılmıştır.

Bayan Gandhi öldü

Alman radyosu (İngilizce 8.30 yarımı) Yeni Delhi'den alınan bir habere göre, Gandi'nin eşi Bayan Gandhi tecrit edilmiş olarak bulunduğu hapishanede dün vefat etmiştir.

ŞEHİRİN İÇİNDEN

KISA RÖPORTAJLAR

Belediye kontrolü! neredesin?..

3045 No.lu Eyüp Keresteciler otobüsü Eyüpten kalktı. Elli metre kadar gitmişti ki, zank dedi durdu. Suyu bilmisti. Su kondu. Tekrar sağa sola yalpa vurarak ilerlemeye başladı. Yine elli metre kadar ancak ilerleyebildi. Tekrar durdu. Motor bozulmuştu. Motor tamir edildikten sonra yeniden yola koyuldu.

Bu, Eyüp - Keresteciler otobüsünde seyahatin birinci faş.

Eli yüzü kirden simsiyah olmuş, belediyeden vesikası olmadığı yüzde yüz, bir biletiği, 15 yasaında ancak var. Yolculara elini uzatarak:

— Paraları! Paraları verelim bay.

Diyor ve bilek paralarını topluyor... Fakat bir tek bilek kesmiyor. Esasen elinde bilek kutusu falan da yok... Şoförün yanında duran ve halinden otobüsün sahibi olduğu anlaşılacak adam, göz ucuyla çocuğa nezarret ediyor.

Camı çerçevesi kırılmış, pislikten iğrenç bir hal almış olan otobüste ne hakları yenmiyor, ne hakları!

Bir defa bilek kesilmediği için belediye hissesini almıyor. Asker ailelerine yardım parası yokuluyor... Hükümetin hissesi arada kaynayıp gidiyor.

Belediye kontrolü! neredesin?..

K.K.

Darlan Fas sultanıyla görüşü

Londra, 25 (A.A.) — Viçihaberler ajansının bildirdiğine göre cuma günü Dakardan Rabata gelen Amiral Darlan Fas sultanı tarafından kabul edilmiş ve Mareşal Petenin şahsi bir mektubunu sultana vermiştir.

Kontrollere sıkı bir şekilde devam olunmaktadır.

Japonyanın Midvay, Alüsiyen, ve Mercan muharebelerinden sonraki vaziyeti pek parlak değildir. Hind Okyanusunda seyretnmekte olan büyük İngiliz filosunun sanıyoruz ki hedefi mevsim sonunda başlayacak Alman, ya hareketine yardım temin etmek, tir.

İtalyaya hava hücumları devam ediyor

İngiliz tayyareleri ilk defa gündüz uçuş yapar

Milânoyu bombaladılar

(Yazın sayfa 2 altında 1 de)

